

PROGRAMLI TEFTİŞLERE İLİŞKİN BİLGİLER

Programlı teftişler, “risk esaslı”, “işkolu/sektör esaslı” veya “alan esaslı” olarak planlanmakta, teftişlerde “en riskli işletmeler, çalışma şartları ve sektörler” üzerinde odaklanılmakta, teftiş sırasında ise işyerlerindeki öncelikli riskler ve öncelikli hedef gruplar üzerinde durulmaktadır.

Programlı teftişler belirli bir ön hazırlık, planlama, izleme ve değerlendirme içerisinde yürürlüğe konularak denetimlerin kapsamı ve hedefleri doğrultusunda sosyal tarafların sürece dâhil edilmesi, eğitim, bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmesi nedeniyle önleme amacına hizmet eden teftiş faaliyetleri niteliğindedir.

Temel yaklaşım; ahenk içerisinde düzenlenmiş, güvenlik kültürü üzerine oturtulmuş bir çalışma hayatının ekonomik ve sosyal yaşama katkı sağlayacağından hareketle, sosyal tarafların bilinçlendirilmesi ve çalışma hayatının sorunları üzerine farkındalık arttıracak faaliyetlere ağırlık verilmesidir. Söz konusu temel yaklaşım ve öncelikler çerçevesinde rehberlik ve yol göstericiliği esas alan önleyici nitelikteki riskli alan ve sektörlerle yönelik programlandırılmış teftişler belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmak için en önemli araç olarak kullanılmaktadır.

A-) İŞİN YÜRÜTÜMÜ YÖNÜNDEN

2021 yılında Başkanlığımızca, kısa çalışma ödeneğine yönelik uygunluk tespiti incelemeleri ile birlikte ücretlerin ödenmemesi/eksik ödenmesi, kısa çalışma uygulaması, fesih yasağı ve ücretsiz izin ile ilgili gelen ihbar ve şikâyetlere de öncelik verilmiş olup, yıl içerisinde ayrıca Özel İstihdam Bürolarının Programlı Teftişi gerçekleştirilmiştir. Söz konusu programlı teftişe ilişkin özet bilgiler aşağıda ayrıntılı olarak sunulmuştur.

2) Özel İstihdam Bürolarının Programlı Teftişi:

Özel İstihdam Bürolarının Programlı Teftişi öncelikli olarak Ankara, İstanbul, İzmir ve Antalya illerinde yürütülmüş olup, bununla birlikte mesleki geçici iş ilişkisi kurma yetkisi olan özel istihdam büroları da programlı teftiş kapsamına alınmıştır.

Belirlenen Teftiş Konuları:

Programlı teftiş kapsamında özel istihdam bürosu ve şubelerinde, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 7’nci maddesi, 4904 sayılı Kanun, Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği ve Özel İstihdam Büroları Genelgesi kapsamında denetim gerçekleştirilmiştir.

A) Özel İstihdam Bürolarında;

- a. Özel istihdam bürosu açmaya yetkili kişilerin özelliklerinin mevzuata uygunluğu,
- b. Özel istihdam bürolarında çalıştırılacak nitelikli personelin ilgili Yönetmelikte belirtilen koşulları taşıması,
- c. Temsile yetkili kişilerin, bulunması gerekli koşulları taşıması,
- d. Şirketlerin kuruluş sözleşmelerindeki değişikliklerin Kuruma bildirilmesi, gerçek kişilerin esnaf odasına kayıtlı olması,

- e. İş arayanlardan ücret alınmaması,
- f. İzin belgesinin büroda asılı olması,
- g. Yabancı ülkelerde yapılan işe yerleştirmelerin Kuruma onaylatılması,
- h. İstatistiki verilerin gerçeğe uygun düzenlenmesi,
- i. İş ve işçi bulma aracılık, işgücü piyasası ile istihdam ve insan kaynaklarına yönelik hizmetleri yürütme ve mesleki eğitim düzenleme dışında başka faaliyetlerde bulunulmaması,
- j. Kurularda gerekli teminatın verilmesi,
- k. İş arayanlardan aracılık faaliyeti kapsamında ve aracılık faaliyetine yönelik olarak düzenleyecekleri eğitimlerden menfaat temin edilmemesi ve hizmet bedeli alınmaması,
- l. Geçici iş ilişkisi kurup kurmadığı,
- m. Hukuka ve yasalara aykırı yazılı ve sözlü anlaşmaların yapılmaması.

B) Mesleki Geçici İş İlişkisi Kurma İzni Alan Özel İstihdam Bürolarında;

- a. Geçici iş ilişkisinin geçici işçi sağlama sözleşmesi ile kurulup kurulmadığı,
- b. Geçici iş ilişkisinin mevzuatta sayılan haller ve süreler kapsamında kurulup kurulmadığı,
- c. Kurumdan izin almadan yurtdışına işçi gönderip göndermediği,
- d. Geçici iş ilişkisinde işveren olma sıfatıyla yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği,
- e. Geçici işçi ile sözleşme yapılıp yapılmadığı.
- f. Çalışma izni bulunmayan yabancı uyruklu kişilere yönelik aracılık faaliyeti kapsamında danışmanlık ve işe yönlendirme hizmeti yapılıp yapılmadığı,
- g. Geçici iş ilişkisi ile çalıştırılacak işçilerden aracılık faaliyeti kapsamında ve aracılık faaliyetine yönelik olarak düzenleyecekleri eğitimlerden menfaat temin edilip edilmediği ve hizmet bedeli alınıp alınmadığı.

C) Geçici İş İlişkisi Kurulan İşyerinde ve Çalıştırılan Geçici İşçi ile ilgili olarak;

- a. Geçici işçi çalıştırma koşullarını taşıyıp taşımadığı,
- b. Geçici işçi ile aynı işi yapan daimi işçi arasında eşit işlem yapılıp yapılmadığı,
- c. Özel istihdam bürosunun geçici işçilerin ücretinin ödendiğini gösteren belgeleri aylık olarak geçici işçi çalıştıran işverene ibraz edip etmediği.

Programlı teftiş sonucunda:

Bu programlı teftiş kapsamında; **184** Özel İstihdam Bürosu ve/veya şubesi denetlenmiş olup, bu teftişler sonucunda **174** adet rapor düzenlenmiştir.

Teftişi yapılan işyerlerinde **1.986** erkek, **1.921** kadın işçi olmak üzere toplam **3.907** işçiye ulaşılmıştır.

Yapılan teftişler sonucunda **14** özel istihdam bürosu hakkında **4.689.596 TL** idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

Ayrıca özel istihdam bürosu tarafından işe yerleştirilen yabancı uyruklu kişilerin 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu kapsamında, işe yerleştirildikleri işverenliklerde, çalışma izinlerinin bulunup bulunmadığı da incelenmiş ve konu ile ilgili gerekli iş ve işlemler yapılmıştır.

B- İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNÜNDEN

2021 yılında iş sağlığı ve güvenliği yönünden gerçekleştirilen programlı teftişlere ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

a) Metal Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Metal sektöründe iş ekipmanlarında sağlık ve güvenlik, kimyasal maddelerle çalışmalarda sağlık ve güvenlik, yangın, parlama ve patlama ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2021 yılında **6.248** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde; **39.782** kadın, **215.138** erkek, **29** genç ve **3** çocuk çalışan olmak üzere toplam **254.952** çalışana ulaşılmıştır.
- **888** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **11.154.841 TL**'dir.

b) Kauçuk ve Plastik Ürünlerin Üretildiği İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Kauçuk ve plastik ürünlerin üretildiği işyerlerinde iş ekipmanlarında sağlık ve güvenlik, kimyasal maddelerle çalışmalarda sağlık ve güvenlik, yangın, parlama ve patlama ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2021 yılında **1.122** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **11.110** kadın, **36.136** erkek ve **2** genç çalışan olmak üzere toplam **47.248** çalışana ulaşılmıştır.
- **164** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **1.925.394 TL**'dir.

c) Tekstil Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Tekstil sektöründe iş ekipmanlarında sağlık ve güvenlik, kimyasal maddelerle çalışmalarda sağlık ve güvenlik, yangın, parlama ve patlama ile ilgili riskleri kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2021 yılında **2.322** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **74.408** kadın, **90.204** erkek, **273** genç ve **1** çocuk çalışan olmak üzere toplam **164.886** çalışana ulaşılmıştır.
- **444** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **6.045.783 TL**'dir.

ç) Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında olan işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında olan işyerlerinde Yönetmelikte ve ilgili Tebliğlerde yer alan Güvenlik Yönetim Sistemi (GYS)'nin "Personel ve Organizasyon" ve "İşletim Kontrolü" unsurları ile yangın, patlama ve toksik yayılım konularını kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2021 yılında **474** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **13.654** kadın, **128.382** erkek olmak üzere toplam **142.036** çalışana ulaşılmıştır.
- **152 işveren** hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **9.600.567 TL**'dir.

d) Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği hükümleri, Sağlık Raporları ve İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerini kapsayacak şekilde teftişler yürütülmüştür.

- Bu programlı teftiş kapsamında 2021 yılında **903** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **1.836** kadın, **72.367** erkek ve **1** genç çalışan olmak üzere toplam **74.204** çalışana ulaşılmıştır.
- **313** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **18.850.336 TL**'dir.

e) Yapı İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi

Belirlenen Teftiş Konuları

Yapı işyerlerinde aşağıda belirtilen konulara göre teftişler yapılmıştır;

- Yüksekte Çalışma
- İş Ekipmanları
- Yangın, Parlama ve Patlama
- Elektrikle Temas
- Barınma ve Dinlenme Yerleri
- Covid-19 Salgının Olumsuz Etkileri

- Bu programlı teftiş kapsamında 2021 yılında **1.937** işyerinin teftişi tamamlanmıştır.
- Söz konusu işyerlerinde **1.310** kadın, **37.573** erkek ve **1** genç çalışan olmak üzere toplam **38.884** çalışana ulaşılmıştır.
- **564** işveren hakkında toplam uygulanan idari para cezası miktarı **10.265.463 TL**'dir.